

1193362
Biblioteca populară a „TRIBUNEI“.

Nr. 15.
143

VLAD ȘI CATRINA.

Poveste

BCU Cluj / Central University Library Cluj
de
Gr. Sima al lui Ión.

Sibiu, 1885.

Editura și tiparul Institutului tipografic,
societate pe acții.

5 cr. sau 10 bani exemplarul.

A fost odată un om cu numele Vlad, care s'a însurat rău, dar' rău de tot, încât mai altcum nici că se poate.

Muirea îi era într'o urechiă, zăludă și le-neșă, de făcea umbră pământului.

Și în casă, și afară, toate el, bărbatul, trebuia să le pună la cale, căci Catrina — acesta era numele muierii — nu se pricepea la chiar nimic.

O bucată de vreme tot așa au mers trebile, dar' ca să țină mult, nu era cu puțință. Din ți în ți Vlad se vedea scăpătând.

El, când a creșut, că 'i-a bătut capul destul, și poate să-și încredințeze, de nu alta, lucrurile mai mărunte, — se pune ear' pe muncă, după cum și trebuia să facă negreșit, căci vorba ceea: „Cine șeade coada-'i cade, cine mișcă tot mai pișcă.“

Avea însă un fel de nedumerire în inima sa. Scia bine, cât plătesce mult-lăudata și iscusita lui Catrină și teamă îi era, nu care cumva să facă o posnă, din care să se cunoască pe viață. Vorba ceea: „Un nebun aruncă o peatră în fântână, și de ce înțelepți n'o pot scoate.“

N'a putut dar' să nu-'i dică :

— „Măi muiere! Eu de mâne dimineață merg la lucru, pentru-că, să mă înțelegi tu, așa nu poate merge mai mult, deoare-ce ajungem ađi mâne la sapă de lemn. Tu să chivernisești casa, cum m'ai văđut pe mine făcând, de când te am junghiu în coaste. Lasă-ți firea și năravul, că de unde nu, bine n'are să fie de noi doi! Pe când vin seara dela câmp, gătesce-'mi ceva legumă, adă și nițel vin din pivniță, că Doamne, mult îi mai cade bine la inimă omului trudit, un păhar bun de beutură! În pod este încă puțină carne de porc, se-'mi frigi de seară, cât cugeți, că ne-a fi de ajuns.“

— „M'ai înțeles Catrină? Ori se-'ți mai spun odată?“

— „Te-am înțeles bărbate! Voiu face întocmai!“

Dimineața următoare Vlad, îndată ce aude rîndunica ciripind din cuibul ei de sub streșină, — se scormonesce din culcuș, ia traista cu merinde, gătită de cu seară, o acață în toporiscea coasei, și spunând din nou Catrinei, ce are să facă preste ăi, — se ia la drum.

Vlad de-abia va fi eșit din sat și Catrina lui cea harnică se și apucă se-'i gătească de cină.

Aduce din pod un picior de porc și trăgându-'l în frigare, dă a-'l pârjoli pe jăratie.

Hoțul de câne, tras de mirosul plăcut al cărnii dogorite de căldură, se dă prelungă Catrina, tot mereu fâțâind din coadă.

„Aha! te pricep. Vrei să-'mi ajuți. Grijește dar' să nu se ardă, că eu merg după vin în pivniță“.

Cânele, nesciind la omenie, cum vede pe ceea dusă, înhață carnea de pe foc, cu frigare cu tot și o ia tâlpășica.

Catrina tocmai scosese dopul dela butea cu vin și ținea o cofă să-'l spriginească.

Cum vede cânele cu carnea în gură, uită de vin și o ia după el.

Dar' degiaba, că bucată 'i-se părea cânelui de minune și nu vrea s'o lase odată cu capul. Fugia și Catrina, dar' fugia cânele de mânca pământul. Dela o vreme vedând, că și așa tot nu-'l poate ajunge, o ia înapoi cu gândul să pună altă carne la foc.

Până când aleargă ea după câne, vinul curge din bute până într'un strop, încât toate ciuvaiele din pivniță înotau, ca pe vremea lui Noe.

Catrină! ce-i de făcut să nu cunoască bărbatul ?!

Scoate vinul c'o troacă de soponit și-'l dă pe vale, apoi ia sacul cu făina și presară toată pivnița, ca să se usuce.

Bucuria Catrinei, când vede pivnița așa frumos sulimenită!

Vine seara, vine și Vlad obosit, ca omul muncitor. Era flămând ca un lup.

De mâncare ca în palmă!

„Măi Catrino? Cum de n'ai făcut ceva de cină?“

Catrina sucesce în dreapta, sucesce în stânga, dar' nu poate topori o minciună destul de potrivită, ca Vlad s'o creadă.

Acesta ia o ulcică, merge în pivniță să-și aducă nițel vin să-l soarbă cu pâne. Vin de loc.

Acum Catrina a trebuit să se spovedească ca la un popă, alt modru nu era.

Într'atâta se mânia Vlad, de să te fi apropiat de el c'o pucioasă aprinsă, mai că-ți lua foc! Pe-acî, pe-acî să-i facă el Catrinei un topor. Dar' ea se legătuia, că altă-dată va face cât numai se poate de bine, și Vlad se înmoaie. 'Și-a pus însă în minte, că de ađi înainte, până într'un fir de păr să-i anumească ce are să isprăvească.

Vlad înainte de însuriș, ca om străduitor scia cât de anevoie se câștigă banul și cât de ușor se cheltuesce. Ba mai scia și aceea, că n'a fi totdeauna tare și mare, ci vor veni vremi de grea nevoie, când, de va avè ceva pus la o parte, va mânca, de nu, își va pune pofta în cuiu. Vorba

ceea: „Cine nu adună la tinerețe, se căiesce la bătrânețe.“

Tocmai de aceea, când căpeta paraua, o lega cu o sută de noduri, ca nu cumva să se rostogolească, fiind rotundă. Așa 'și-a însemnat el, vorba ceea: „Bani albi pentru țile negre“ anume nisce gălbenăși, pe care îi ținea tăinuți pe fundul unei lădi.

Acum bine vedea el, că muierea are să-'l aducă la sapă de lemn. Banii în ladă mai mult nu putea să-'i lase, că prea îi erau Catrinei la îndemână.

— „Măi muiere! Uite! Ori cum să fii, ești soția mea după lege. Să fac ceva fără de scirea ta, nu 'mi-se cade, că așa e porunca dumnezească. Eu am nisce gălbenăși din vremile bune și fericite pentru mine. Vreau să-'i punem la un loc mai ferit, că de boarea ta țiuva în ameația mare poate cineva să ne facă fără de ei. M'am cugetat eu mult și loc mai bun n'am aflat, ca sub ieslea vitelor, unde n'ai nici o umblare. Așadar' tu la nime nu ai să te încerci a-'i spune, că noi avem galbeni și nici că unde 'i-am pitulat. Ai ȃis, că spunându-'ți înainte, te vei ține de cuvintele mele, ca orbul de gard. Să te și țini, căci altcum, ori îți stîng lumina ca la un puiu de vrabie, ori te duc unde a dus mutul iapa, Țiganul cârlanul, — și acolo te las să te prăpădesci!“

— „M'ai înțeles Catrină?!“

— „Înțeles bărbate! Nici că voi face alt-cum, fără cum ți seși.“

Vlad ascunde banii, precum le-a fost vorba și se duce la lucru.

Așa pe la prânzul mare eată, că vin nisce olari prin sat, cari se abăteau pe la fie-ce casă, lăudându-și marfa, ca toți neguțătorii.

Ajungând și la Catrina o întreabă, de are voie să cumpere nescai oale, blide, cratițe, făcute ca în strună și arse bine de cântă ca clopotul.

Voiu face mare bucurie bărbatului și m'a îndrăgi grozav, dacă fără de scirea lui voiu lua nisce ciuvaie noue în casă, — cugeta Catrina.

— „Bine oameni de omenie, dar' eu n'am bani! Nu ați putè primì nisce gălbenași în loc de bani, că a pus Vlad, bărbatul meu, care e dus la lucru, o oală de ei sub ieslea vitelor?“

Olarilor li se deschid ochii și vèd ce fel de Tronc-Marico este. Catrina, — răspund deci cu fețele smolite:

— „Apoi de! Tot omul el scie, că unde îl strînge opinca. Vom primì, ce se ne facem?!“

Olarii se duc și iau galbenii, lasă calabalicul Catrinei, până la cel din urmă cratiț schiop, își ascut picioarele și du-te!

Pasă-'mi-te! n'aveau poftă să dee față cu Vlad. —

Acesta înainte de a se însura, a cumpărat și pus la cale tot ce se cere dela un om cu casă și măsură, pot dice, că până la cel din urmă capăt de ață.

Pentru vasele Catrinei nu mai era nici un pic de loc.

Dar' ea nu se uită, că vasele sânt ca și noue și puse toate la locul lor, care în cuire, care pe capătul lăviții, pe cuptor și unde era mai potrivit pentru ele.

Nu!

Ea le adună pe toate grămadă în mijlocul căsii și în locul lor începe a înșira de cele cumpărate de dînsa. Ba și din acestea, care nu se potrivea întocmai după pofta inimii sale, 'mi 'ți-'l arunca pe grămadă, ca pe un lucru netrebnic.

În urmă pe cele din dricul căsii le puse în șurț și le aruncă pe gunoiu, că de atâta le judeca bune.

Din întemplantare în ziua aceea, Vlad mîntuie lucrul pe când soarele dă a scăpăta și vine acasă șuierând printre dinți un cântec de bucurie, ca omul ce a făcut capăt la un lucru, ce de mult îi tot sta în spate. El nici nu băgă de seamă, că 'i-se bate ochiul stîng, ceea-ce vestesce pagubă.

Când colea vede isprăvile din ziua aceea ale Catrinei.

— „Muiere! Ce ai făcut? Ai spart vasele toate . . .“

— „Taci bărbate, căci ați am fost cât se poate de cuminte! Am cumpărat un car întreg de vase, fără nici un ban. Așa-i că am lucrat cu cap. Și tu încă mă huiduiesci, sărmana de mine! —

— „A bunăseamă 'mi-ai prăpădit buca-tele din coș, ori ce mai știu eu! Spune-'mi dar' pe ce le-ai cumpărat?!“ — zise Vlad.

— „Știi gălbenașii ceia, cari și așa nu erau de nici o treabă!“

— „M'ai calicit, arză-te focul și te stingă vântul! Da! Acum pot să iau desagi în spate!“
„N'aibă parte de împărăția cerului, cine 'mi-te puse după cap!“

— „Dar' încătrău au apucat mișei aceia de olari?“

— „Da pe colo cătră pădurea dela fântâna corbului“.

— „Pune unt, caș și pâne la straiță și hai după ei!“

Dă-'i pași băiete, că e vorba de gălbenași!
Se'nțelege, că Vlad era mai aprig de picior, drept aceea și era cu o pușcătură înaintea Cătrinei, care ducea și merindea.

La suișul unui deal, trec prelungă un car încărcat cu grea povară. Boii de-abia îl puteau

duce, ear' roatele se cufundau de o palmă prin pământ. Catrinii îi era milă de deal. Ce dureri amarnice trebuie să simțā el, când îl taiā roatele carului așa de cumplit! Așa se cugeta Catrina și începe a unge roatele cu untul din straiță. Lucru mai înțelept nici că se poate cugeta!

Catrina cum se tot pleca și ear' se ridica, un cășuț rotund ca un glonț — așa erau toți — cade din straiță și hai de-a'n bâta-boul până drept în vale.

— „Cređi c'am mâncat ceapa cioarii să viu după tine? Vei veni tu și singur!“

Cașul nici nu vrea să scie de vorbele ei.

— „Mergi tu și-l chiamă!“ — ăice cătrā al doilea caș, căruia-i dā drumul ea însași.

Dar' cașii tot se prindeau în căni cu mult iscusita și de minuni făcătoarea Catrină. Trimite pe al treilea, al patrulea, al cincilea caș, dar' ei ba să se dea după pēr. Nu voiau și pace!

Așteaptā ea cât așteaptā, vedēnd însă că ei nici nu se mișcă, merge mai departe cugetānd în sine, că vor veni ei și singuri.

Vlad o aștepta culcat pe pajiștea verde din marginea drumului.

— „Scoate muiere merindea, că mă doare la inimă, de nu te ved fără ca pe o nălucă“.

— „Dar' untul? Dar' cașii? Cum? Numai pâne uscată ca ferul?“

cum te vîd că ai făcut. „Trage uşa după tine!“ când sînt la mijloc oameni în toată firea, nu însemnează aceea, să iei uşa în cărcă. În sfîrşit dacă ai adus-o, tu s'o duci mai departe!“

Dar' uşa era făcută cadin lemnul omului, apoi şi straiţa plină cu poame şi ulciorul cu oţet, încă e ceva. Vlad nu vrea să scie nimic de ele. A le duce pe toate deodată, aşa neîn-demânatică cum sînt, e lucru, nu glumă!

Dar' Catrina cea cuminte află ea căi şi mijloace pentru a nu le duce pe toate deodată. „Straiţa şi ulciorul nu le duc!“ ūice ea. „Ducă-le uşa!“

Dicînd acestea, acată straiţa şi ulciorul de zăvorul uşii, o ia în spate şi hai! întocmai ca Neamţul din poveste.

Sosesc într'o pădure, unde credea Vlad, că s'au pitulat hoţii de olari. Umblă încoaci şi în colo, dar' nu pot să dee de ei.

Se face noapte şi chip de reîntors nu era. Aleg un arbore crăcoiat, se urcă în el, ca să nu fie bîntuiţi de nescai dihăanii obraznice. Catrina şi aci tot cu uşa în spinare.

Colea pe la cina bună, eată că vin nisce drumeţi, aducînd şi câte un braţ de uscături. Aţită foc drept sub arborele, în care erau Vlad şi Catrina, fac ocol în giuru-'i şi hai să numere banii lui Vlad şi s'e-'i împartă.

Lui Vlad nu-'i era la îndemână să se coboare la ei, că erau mulți, și apoi în dricul nopții și în codru părăsit, dacă n'are cineva moară în cap, să nu-'și facă.

El totodată șoptesce Catrinei la urechiă să-și țină mâncătoarea, căci altcum o îmbutușă jos. Și tăcea ea ca pământul.

Dar' ușa, mă puteți crede, era grea de tot. Catrina însă cugeta, că prunele sînt grele, deoarece sînt multe. Fără a spune lui Vlad, lasă una câte una să cadă, până le sfîrșesce.

Olarii, când auđiau prunele picând, cugetau că păsările își fac treaba neputinței lor.

Catrina vede, că totuși nu prunele au fost grele. Oțetul, el trebuie să poarte vina.

Destupă ulciorul și-'i dă drumul, puțin câte puțin.

Pică rouă din greu, se înăspresce veacul, — șteau olarii.

Vlad firesce, că a luat aminte fapta Catrinii, dar' n'a șteis nimic, pentru-că povara din spatele ei, 'i-se părea cam multă pentru o femeie.

Catrina numai acum se încredințează, că într'adevăr ușa e grea. S'o lase jos, fi venia nu știu cum, — s'o mai țină, era preste puțință.

Ce a fi să fie, cugetă 'n sine, și dă drumul la ușa de gândiai, că durdue!

Olarii nu apucaseră să-și iee părțile din galbeni, când a lăsat Catrina ușa. În credință, că banii au fost închinați necuratului, care acum vine să-și schilodească și să-și-i iee, — o iau la sănătoasa cât pot mai tare.

Vlad și Catrina urlă 'n jos — vorba Motului — iau banii și pe aci 'ți-e drumul cătră casă, deși era întunec, de nu-ți vedeai mâna.

Acum se cugetă Vlad și ear' se cugetă, că ce foc să scie el face cu Catrina lui?!

„Va merge ea la lucru și eu voiu rămâne acasă! Altcum sînt perdut!“

Când s'a vădut Catrina dinaintea unui lan de grâu nalt ca trestia în paiu, și la spic rotund ca vrabia, — nu se putea dumeri, că ce să facă mai ântâiu, să mănânce ori să secere? „Secer ș'apoi mănânc, — ba mănânc ș'apoi tot secer fără întrerupere!“ Și s'apucă de mîncare c'o poftă, cum singuri oamenii fără de grije pot să aibă.

După mîncare, ca de obicei, o răsbesce somnul. Se pune dar' să ațipească o țică mică, apoi să se scoale împuterită și să lucre, ca un bărbat.

Cât ai da odată, de două-ori cu amnarul, puteai s'o duci cu loc cu tot de boarea, că s'ar trezi.

Sciți ce minunății visează omul, când se culcă cu burta plină! Așa și Catrina. Pare că vede povești de ape mari, focuri grozave, lotri cari o alungă, și câte 'n lună și 'n soare toate le-a visat.

Când s'a deșteptat, toată a ei îmbrăcăminte, nu vreau să vă spun cum era de pusă în furcă.

Se tot uita la sine însași, se mai uita și în laturi, dar' nu se putea dumeri, dacă este ea Catrina lui Vlad ori alta, te miri a cui?!

„Sunt Catrina!“ — „Nu sunt Catrina!“ — își dicea. Să se hotărească odată într'un fel sau într'altul, nu-i vorbă să poată.

— „Duce-mă-voiu acasă și voiu întreba pe Vlad. De nu-i Catrina acasă, eu sunt Catrina; — dacă da, nu sunt eu Catrina!“

Așa și face.

După-ce se așează oamenii, eată-o, că stă păhuiu la fereastra lui Vlad.

— „Dormi măi Vlade?“

— „Dorm!“

— „Dar' Catrina ta acasă-i?“

— „Acasă da! A venit dela secere cu seara odată!“

„Atunci am avut dreptate când am dis, că nu sunt eu Catrina, deoarece-ce Catrina e acasă! Dar' cine să fiu Doamne?!“

A luat lumea în cap, ca să afe, că cine poate să fie. „Sînt Catrina!“ — „Nu sînt Catrina! Că ea e acasă, Vlad 'mi-a spus“. Tot așa și ear' așa.

Destul că de numele ei, n'a mai auzit nime, până în ziua de ați.

Nu-i vorbă! Vlad a cunoscut-o foarte bine pe graiu, dar' vorba ceea: „Cu nebunul să nu ai nici în clin, nici în mîneacă“ — d'apoi să mănânci pururea dintr'un blid?! De aceea a lăsat-o el să se ducă, unde 'și-a dus mutul iapa, dicînd în mintea sa: „Cînd îmi voi vedea ceafa!“

Firește că în zilele noastre, de-al de acestea nu se mai întîmplă, făr' de altele.

M'am ținut de cuvînt, dragii moșului și v'am spus o drăguță de poveste, cum n'a fost și nu mai este, că minciuni mai cu coarne n'a născocit om pămîntean.

Ei de n'or fi murit, trăesc și ați.

Cărpiniș, Iulie 1885.
